

Nr 84.

Av herr **von Koch**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om inrättande av professurer i socialpolitik vid universiteten i Uppsala och Lund.*

De sociala frågorna ha under de sista årtiondena fått en förut oanad betydelse. Med en hastighet, som ibland förefaller nästan oroande, föres den ena stora frågan efter den andra fram i riksförsamlingen och erhåller sin mer eller mindre varaktiga lösning. Men alltjämt uppstå nya problem, som kräva ingående undersökning, innan de bli mogna för beslut av regering och riksdag. Att förutsätta någon minskning på detta väldiga arbetsområde vore fåvitskt, tvärtom torde den nuvarande världsutvecklingen tvinga fram allt flera hittills förbisedda sociala reformsträvanden.

Under sådana förhållanden är det av yttersta vikt, att det vid sidan av den erfarenhet, som är samlad inom ämbetsvärlden och riksförsamlingen, finnes tillgänglig verklig teoretisk sakkunskap på det socialpolitiska området. Att i detta avseende mycket är otillfredsställande här i landet, torde av ingen kunna bestridas. Framförallt är bristen stor på vetenskapsmän, vilka behärska arbetsområdet, äga tillfälle att bedriva djupgående studier och på grund härav i viktiga principfrågor kunna avge ett vägledande omdöme. Betecknande är, att man nu ofta måste söka stöd hos utländska auktoriteter eller ordna studieresor till utlandet för att förvärva nödig upplysning.

Att bristen på vetenskapligt skolade krafter på detta område är så stor, beror huvudsakligen på att vid våra universitet ej finnas lärostolar i

socialpolitik. Endast i undantagsfall kan man förvänta, att enskilda personer utan något som helst stöd från statens sida skola ägna sig åt dylikt vetenskapligt arbete. Härtill kommer, att det inflytande en vetenskaplig forskare kan utöva, givetvis blir större, när han bekläder en lärostol vid ett universitet, än när han uteslutande verkar som privatman. I förra fallet har han ju dessutom den stora fördelen att kunna intressera universitetsungdomen för de till hans vetenskap hörande spörsmålen. Vad detta betyder ligger i öppen dag. För dem, vilka såsom domare, präster, läkare, ämbetsmän etc. ej kunna undgå att komma i beröring med de sociala problemen, är det en utomordentlig fördel att under ungdomsåren ha beretts tillfälle att erhålla en vetenskaplig inblick i hithörande frågor.

Det måste med förvåning konstateras, att medan våra universitet äga målsmän för jämförelsevis underordnade vetenskapsgränar, så saknas sådana för de spörsmål, som framförallt upptaga tidens intresse, och på vilkas lyckliga lösning vårt lands framtid i så hög grad beror.

Härtill kommer, att den nu skedda demokratiseringen måste medföra krav på ett vidgat upplysningsarbete bland allmänheten rörande det sociala lagstiftningsarbetet. Med tillfredsställelse har man således erfarit, att i det nyligen framlagda betänkandet rörande ordnandet av nykterhetsundervisningen förslag framkommit att meddela kunskap i samhällslära. Det torde emellertid vara nödvändigt, att ett dylikt upplysningsarbete erhåller en direkt anknytning till universiteten genom därstädes anställda professorer i socialpolitik. Endast härigenom kan detta arbete från början baseras på fullt vetenskaplig och oantastlig grund.

Kan det sålunda anföras flera mycket vägande skäl för den föreslagna åtgärden, återstår frågan, under vilka villkor och förutsättningar de nya befattningarna böra tillsättas. Utan att här ingå på sakens formella sidor, vilka givetvis måste bli föremål för utredning, torde böra antydast ett villkor av principiell innebörd. För att de föreslagna professurerna skola kunna vinna önskad auktoritet, är det angeläget, att deras innehavare äro national-ekonomiskt bildade, på det att deras eventuella ståndpunkttagande i viktiga frågor kan få stöd av deras inblick i det ekonomiska livets lagar. Ifall detta villkor skulle försvåra tillsättandet av befattningarna, kan det tänkas, att till en början tillsättes blott en professur, vid ettdera av våra universitet, och att den andra professuren finge anstå någon tid.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen behagade besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning angående inrättandet av professurer i socialpolitik vid Uppsala och Lunds universitet och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1919.

G. H. von Koch.
